

**UJEDINJENE
NACIJE**



Međunarodni rezidualni mehanizam
za krivične sudove

Predmet br. MICT-13-46-ES.1

Datum: 3. februar 2025.

Original: engleski

PREDSJEDNICA MEHANIZMA

Rješava: sudija Graciela Gatti Santana, predsjednica

Sekretar: g. Abubacarr M. Tambadou

Odluka od: 3. februara 2025.

TUŽILAC

protiv

RADISLAVA KRSTIĆA

JAVNA REDIGOVANA VERZIJA

**ODLUKA PO MOLBI ZA PRIJEVREMENO PUŠTANJE NA
SLOBODU RADISLAVA KRSTIĆA**

Zastupnik g. Radislava Krstića:

g. Vladimir Petrović

1. Ja, Graciela Gatti Santana, predsjednica Međunarodnog rezidualnog mehanizma za krivične sudove (dalje u tekstu: predsjednica, odnosno Mehanizam), rješavam po direktnoj molbi g. Radislava Krstića za prijevremeno puštanje na slobodu dostavljenoj 19. januara 2024. (dalje u tekstu: Krstić, odnosno Molba).¹

I. KONTEKST

2. Dana 2. decembra 1998., Krstić je uhapšen u Bosni i Hercegovini i narednog dana prebačen na Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju (dalje u tekstu: MKSJ).²

3. Dana 2. avgusta 2001., Pretresno vijeće I MKSJ-a (dalje u tekstu: Pretresno vijeće) proglasilo je Krstića krivim za genocid, progon kao zločin protiv čovječnosti i ubistvo kao kršenje zakona i običaja ratovanja.³ Pretresno vijeće izreklo je Krstiću kaznu zatvora u trajanju od 46 godina.⁴

4. Dana 19. aprila 2004., Žalbeno vijeće MKSJ-a (dalje u tekstu: Žalbeno vijeće): (i) poništilo je Krstićevu osuđujuću presudu za počinjenje genocida i djelimično poništilo osuđujuću presudu za ubistvo kao kršenje zakona i običaja ratovanja, i umjesto toga ga proglasilo krivim za pomaganje i podržavanje tih krivičnih djela; (ii) riješilo da je Pretresno vijeće pogriješilo time što nije dopustilo osude Krstića za učestvovanje u istrebljivanju i progonu u vezi s dvije tačke Optužnice, ali je zaključilo da je odgovoran za pomaganje i podržavanje istrebljivanja i progona kao zločina protiv čovječnosti; (iii) potvrdilo preostale osuđujuće presude za počinjenje progona kao zločina protiv čovječnosti i ubistva kao kršenja zakona i običaja ratovanja; i (iv) smanjilo mu kaznu na 35 godina zatvora.⁵

5. Dana 20. decembra 2004., Krstić je prebačen u Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske (dalje u tekstu: Ujedinjeno Kraljevstvo) na izdržavanje ostatka kazne.⁶ Krstić je zatim prebačen iz Ujedinjenog Kraljevstva u Republiku Poljsku (dalje u tekstu: Poljska) i iz Poljske u Pritvorsku jedinicu Ujedinjenih nacija (dalje u tekstu: PJUN), gdje je zadržan na privremenoj

¹ Molba za prijevremeno puštanje na slobodu, 19. januar 2024.

² *Tužilac protiv Radislava Krstića*, predmet br. IT-98-33-T, Presuda, 2. avgust 2001. (dalje u tekstu: Prvostepena presuda), par. 718.

³ Prvostepena presuda, par. 687-688, 719, 727.

⁴ Prvostepena presuda, par. 727.

⁵ *Tužilac protiv Radislava Krstića*, predmet br. IT-98-33-A, Presuda, 19. april 2004. (dalje u tekstu: Drugostepena presuda), str. 87.

⁶ *Tužilac protiv Radislava Krstića*, predmet br. IT-98-33-ES, Nalog kojim se određuje država u kojoj će Radislav Krstić izdržavati zatvorsku kaznu, 11. novembar 2004., str. 2-3.

osnovi od novembra 2023., dok se ne organizuje njegovo prebacivanje u državu u kojoj će izdržavati ostatak kazne.⁷

6. Dana 11. marta 2024., izdala sam nalog kojim sam, između ostalog, odlučila da Krstić izdržava ostatak kazne u [REDIGOVANO].⁸ On je ostao u pritvoru u PJUN-u dok se ne dovrši domaći postupak u [REDIGOVANO] u vezi s izvršenjem njegove kazne.

7. Krstiću je do sada tri puta odbijeno prijevremeno puštanje na slobodu. Dana 13. decembra 2016. i 10. septembra 2019., Krstiću je odbijeno prijevremeno puštanje na slobodu zato što još nije izdržao dvije trećine kazne i zato što nisu postojale uvjerljive ni izuzetne okolnosti koje bi opravdale njegovo puštanje na slobodu prije nego što izdrži minimalan potrebni broj godina.⁹ Dana 15. novembra 2022., odbila sam Krstićevu direktnu molbu za prijevremeno puštanje na slobodu, nakon što sam zaključila, između ostalog, da izuzetna težina njegovih zločina i to što nije u dovoljnoj mjeri pokazao da se rehabilitovao čvrsto pretežu protiv odobravanja prijevremenog puštanja na slobodu.¹⁰

II. MOLBA

8. Dana 19. januara 2024., Krstić je podnio Molbu u kojoj traži da mu se odobri prijevremeno puštanje na slobodu i ukazuje na to da bi, ako bude prijevremeno pušten na slobodu, živio u Republici Srbiji (dalje u tekstu: Srbija).¹¹ Krstić između ostalog tvrdi da, nakon što je pročitao i razumio Odluku kojom se odbija prijevremeno puštanje na slobodu iz 2022., i nakon što je “primio na znanje [predsjedničinu] kritiku da je njegova lična izjava previše opšte prirode”, namjerava dati sveobuhvatniju izjavu u prilog svojoj molbi za prijevremeno puštanje na slobodu. Prema Krstićevim riječima, on će, “[k]ako ne bi ništa propustio”, svoje komentare dati nakon što budu prikupljene sve informacije, na osnovu relevantnog Uputstva (MICT/3/Rev.3).¹²

⁷ Nalog za prebacivanje Radislava Krstića u Pritvorsku jedinicu Ujedinjenih nacija na privremenoj osnovi, 27. oktobar 2023., str. 1-3; Nalog kojim se određuje država u kojoj će Radislav Krstić izdržavati ostatak kazne, 19. juli 2013., str. 1-2.

⁸ Nalog kojim se određuje država u kojoj će Radislav Krstić izdržavati ostatak kazne, 11. mart 2024. (povjerljivo), str. 3.

⁹ Odluka u vezi s prijevremenim puštanjem na slobodu Radislava Krstića, 10. septembar 2019. (javno redigovano), par. 39, 41; Odluka predsjednika u vezi s prijevremenim puštanjem na slobodu Radislava Krstića, 13. decembar 2016. (javno redigovano), par. 39-40.

¹⁰ Odluka po molbi za prijevremeno puštanje na slobodu Radislava Krstića, 15. novembar 2022. (povjerljivo) (dalje u tekstu: Odluka kojom se odbija prijevremeno puštanje na slobodu iz 2022.), par. 93-94.

¹¹ Molba, par. 1, 22, 42.

¹² Molba, par. 21, gdje se upućuje na Uputstvo za rad prilikom rješavanja po molbama za pomilovanje, ublažavanje kazne ili prijevremeno puštanje na slobodu osoba koje su osudili MKSR, MKSJ ili Mehanizam, MICT/3/Rev.3, 15. maj 2020. Ovo Uputstvo je u međuvremenu revidirano. V. Uputstvo za rad prilikom rješavanja po molbama za pomilovanje, ublažavanje kazne ili prijevremeno puštanje na slobodu osoba koje su osudili MKSR, MKSJ ili Mehanizam,

9. Dana 24. januara 2024., Tužilaštvo Mehanizma (dalje u tekstu: Tužilaštvo) podnijelo je odgovor na Molbu,¹³ a Krstić je podnio repliku na odgovor 29. januara 2024.¹⁴

10. Dana 20. marta 2024., zatražila sam od Sekretarijata Mehanizma (dalje u tekstu: Sekretarijat) da Krstiću dostavi jedan primjerak Uputstva ako to već nije učinjeno i da od PJUN-a pribavi informacije navedene u paragrafima 10(a) do 10(c) Uputstva.¹⁵

11. Dana 2. maja 2024., sekretar Mehanizma (dalje u tekstu: sekretar) dostavio mi je: (i) izvještaj zamjenika službenog ljekara PJUN-a od 18. aprila 2024. u vezi s Krstićevim fizičkim i mentalnim zdravljem; i (ii) izvještaj upravnika PJUN-a od 19. aprila 2024. u vezi s Krstićevim vladanjem u pritvoru.¹⁶

12. Dana 21. maja 2024., uputila sam Sekretarijat da, u skladu s paragrafom 12 Uputstva, Krstiću dostavi Medicinski izvještaj i Izvještaj zatvora kako bi na njih iznio komentare.¹⁷ Isto tako, od Sekretarijata sam zatražila da obavijesti Krstića o sljedećem: (i) ne namjeravam prikupljati daljnje informacije navedene u Uputstvu i, ukoliko su još uvijek relevantne, uzeću u obzir obimne informacije koje su prikupljene u vezi s njegovom posljednjom molbom za prijevremeno puštanje na slobodu, po kojoj je odluka donijeta u novembru 2022.; i (ii) eventualna dodatna argumentacija u vezi s njegovim prihvatanjem odgovornosti i kajanjem odnosno ranije prikupljene informacije treba da budu poslane s njegovim komentarima.¹⁸ Što se tiče ovog prvog i o čemu će biti riječi dolje u tekstu,¹⁹ među ranije prikupljenim informacijama bili su: (i) stavovi Udruženja Pokret Majke enklava Srebrenica i Žepa i Udruženja žrtava i svjedoka genocida u vezi s mogućim prijevremenim puštanjem Krstića na slobodu;²⁰ (ii) obavještenje ministra pravde Srbije da nema prepreka za boravak Krstića u Srbiji, da su nadležne vlasti Srbije spremne da prate sve uslove koje Mehanizam odredi u slučaju prijevremenog puštanja Krstića na slobodu i da će pružiti potrebne garancije s tim

MICT/3/Rev.4, 1. juli 2024. (dalje u tekstu: Uputstvo). Ukoliko nije drugačije naznačeno, upućuje se na trenutnu verziju Uputstva.

¹³ Odgovor Tužilaštva na Molbu Radislava Krstića za prijevremeno puštanje na slobodu, 24. januar 2024. (dalje u tekstu: Odgovor Tužilaštva od 24. januara 2024.), par. 1-4, 6-7. V. također Odgovor Tužilaštva od 24. januara 2024., par. 5.

¹⁴ Replika Krstićeve odbrane na Odgovor Tužilaštva na Molbu za prijevremeno puštanje na slobodu, 29. januar 2024. (povjerljivo s povjerljivim i *ex parte* dodatkom), par. 6-9.

¹⁵ Interni memorandum predsjednice upućen sekretaru, 20. mart 2024. (povjerljivo), par. 3-4.

¹⁶ Interni memorandum sekretara upućen predsjednici, 2. maj 2024. (povjerljivo), kojim se proslijeđuju Interni memorandum zamjenika ljekara PJUN-a upućen sekretaru od 18. aprila 2024. (strogo povjerljivo) (dalje u tekstu: Medicinski izvještaj) i Interni memorandum upravnika PJUN-a upućen sekretaru od 19. aprila 2024. (dalje u tekstu: Izvještaj zatvora).

¹⁷ Interni memorandum predsjednice upućen sekretaru, 21. maj 2024. (povjerljivo) (dalje u tekstu: Memorandum od 21. maja 2024.), par. 2.

¹⁸ Memorandum od 21. maja 2024., par. 4.

¹⁹ V. dolje, par. 24-26.

²⁰ Zajednički dopis Udruženja Pokret Majke enklave Srebrenica i Žepa i Udruženja žrtava i svjedoka genocida tadašnjem predsjedniku, 11. maj 2022. (dalje u tekstu: Dopis udruženja).

u vezi;²¹ (iii) komentari Tužilaštva i druge informacije u vezi s mogućim prijevremenim puštanjem Krstića na slobodu;²² (iv) kompilacija izvještaja iz sredstava javnog informisanja u vezi s Krstićem objavljenih u Srbiji;²³ i (v) informacije Službe Mehanizma za podršku i zaštitu svjedoka (dalje u tekstu: WISP) o svjedocima koji su svjedočili ili pružili dokaze protiv Krstića tokom njegovog suđenja.²⁴

13. Dana 24. juna 2024., Krstić je podnio povjerljivi podnesak u kojem, između ostalog, iznosi komentare u vezi s dokumentima koje je dobio od Sekretarijata i kojem prilaže “svoju izjavu o prihvatanju odgovornosti i kajanju”, rukom pisano pismo od 18. juna 2024.²⁵ Dana 3. jula 2024., Tužilaštvo je dostavilo povjerljivi podnesak u vezi s ovim podneskom.²⁶

14. Dana 12. jula 2024., Krstić je podnio još jedan povjerljivi podnesak kojim me obavještava da se na zahtjev Tužilaštva sastao s Tužilaštvom 10. jula 2024., kako bi mogli da mu postave pitanja relevantna za istrage u toku, i traži da uzmem u obzir “njegovu želju da sarađuje” kao dokaz njegovog potpunog prihvatanja presuda koje su mu izrečene i njegovog iskrenog kajanja.²⁷ Dana 19. jula 2024., Tužilaštvo je dostavilo povjerljivi odgovor u kojem, između ostalog, iznosi argument da taj sastanak ne treba Krstiću uzeti u obzir kao pozitivan faktor jer nije pružio nijednu

²¹ *Note verbale* Ambasade Srbije u Nizozemskoj, 25. maj 2022., kojom se proslijeđuje Dopis ministra pravde Srbije tadašnjem predsjedniku od 24. maja 2022. (dalje u tekstu: Dopis ministra pravde Srbije).

²² Interni memorandum sekretara upućen tadašnjem predsjedniku, 3. juni 2022. (povjerljivo), kojim se proslijeđuje Interni memorandum službenika Tužilaštva zaduženog za ogranak u Haagu od 3. juna 2022. (povjerljivo) (dalje u tekstu: Memorandum Tužilaštva).

²³ Interni memorandum sekretara predsjednici od 13. jula 2022. (povjerljivo), kojim se proslijeđuje Interni memorandum službenika zaduženog za ogranak u Haagu, Služba za odnose s javnošću, upućen sekretaru od 13. jula 2022. (povjerljivo).

²⁴ Interni memorandum sekretara upućen predsjednici, 4. avgust 2022. (strogo povjerljivo) (dalje u tekstu: Memorandum sekretara od 4. avgusta 2022.), kojim se proslijeđuje Interni memorandum šefa WISP-a upućen sekretaru od 4. avgusta 2022. (strogo povjerljivo) (dalje u tekstu: Memorandum WISP-a), par. 3-5. Sekretar je ukazao na to da su informacije sadržane u memorandumu WISP-a dostavljene na strogo povjerljivoj osnovi i da ne treba da budu stavljene na raspolaganje Krstiću ni Tužilaštvu. V. Memorandum sekretara od 4. avgusta 2022., par. 2.

²⁵ Podnesak Krstićeve odbrane u prilog prijevremenom puštanju na slobodu, 24. juni 2024. (povjerljivo s povjerljivim Dodatkom). Dana 11. novembra 2024, u spis je po mom nalogu zavedena javna redigovana verzija. V. Podnesak Krstićeve odbrane, 11. novembar 2024. (dalje u tekstu: Komentari). Krstić je u dodatku Komentarima priložio pismo od 18. juna 2024. V. Komentari, Dodatak (dalje u tekstu: Pismo iz 2024.). V. također nalog za dostavljanje javne redigovane verzije podneska u vezi s molbom Radislava Krstića za prijevremeno puštanje na slobodu, 21. oktobar 2024. (povjerljivo), str. 2.

²⁶ Podnesak Tužilaštva u vezi s Podneskom Krstićeve odbrane u prilog prijevremenom puštanju na slobodu, 3. juli 2024. (povjerljivo) (dalje u tekstu: Podnesak Tužilaštva od 3. jula 2024.), par. 1-6.

²⁷ Podnesak Krstićeve odbrane, 12. juli 2024. (povjerljivo) (dalje u tekstu: Podnesak od 12. jula 2024.), par. 1, 3.

informaciju.²⁸ Krstić je podnio povjerljivu repliku 4. avgusta 2024.,²⁹ a Tužilaštvo je podnijelo povjerljivi zahtjev za odobrenje da podnese dupliku, zajedno s duplikom, 6. avgusta 2024.³⁰

15. Dana 20. novembra 2024., Krstić je dostavio podnesak u kojem: (i) tvrdi da je veliki broj sredstava javnog informisanja, i međunarodnih i iz bivše Jugoslavije, objavio članke s komentarom na Pismo iz 2024.; (ii) tvrdi da reakcije javnosti na Pismo iz 2024. mogu biti relevantne za moju odluku po Molbi; i (iii) daje naslove i linkove za 15 takvih članaka.³¹

16. Budući da nijedan sudija koji je izrekao kaznu Krstiću nije sudija Mehanizma, konsultovala sam se sa sudijom Seonom Ki Parkom i sudijom Ivom Nelsonom de Caires Batista Rosom, u skladu s pravilom 150 Pravilnika o postupku i dokazima Mehanizma (dalje u tekstu: Pravilnik) i paragrafom 16 Uputstva.

III. MJERODAVNO PRAVO

17. Prema članu 25(2) Statuta Mehanizma (dalje u tekstu: Statut), Mehanizam nadgleda izvršenje kazni koje je izrekao Međunarodni krivični sud za Ruandu (dalje u tekstu: MKSR), MKSJ ili Mehanizam, uključujući i provođenje sporazuma o izvršenju kazne koji su Ujedinjene nacije sklopile s državama članicama.

18. Na osnovu člana 26 Statuta, pomilovanje ili ublažavanje kazne moguće je samo ako predsjednik Mehanizma tako odluči na temelju interesa pravde i opštih pravnih načela. Iako član 26 Statuta, kao i odgovarajuće odredbe Statuta MKSR-a i MKSJ-a prije njega, konkretno ne pominje zahtjeve za prijevremeno puštanje na slobodu osuđenih osoba, Pravilnik odražava ovlaštenje predsjednika da rješava po takvim zahtjevima, a u vezi s tim postoji i ustaljena praksa MKSR-a, MKSJ-a i Mehanizma.

19. Pravilo 150 Pravilnika predviđa da predsjednik, nakon što mu se direktno obrati osuđena osoba, poslije savjetovanja sa sudijama vijeća koje je izreklo kaznu i koje su još uvijek sudije Mehanizma, odlučuje da li je primjereno osuđenog pomilovati, ublažiti mu kaznu ili prijevremeno ga pustiti na slobodu. Ako nijedan od sudija koji su izrekli kaznu nije sudija Mehanizma, predsjednik se savjetuje s najmanje dvoje drugih sudija.

²⁸ Odgovor Tužilaštva na Podnesak Krstićeve odbrane od 12. jula 2024., 19. juli 2024. (povjerljivo) (dalje u tekstu: Odgovor Tužilaštva od 19. jula 2024.), par. 1-5.

²⁹ Replika Krstićeve odbrane, 4. avgust 2024. (povjerljivo) (dalje u tekstu: Krstićeva replika od 4. avgusta 2024.), par. 2-5.

³⁰ Zahtjev tužilaštva za odobrenje da podnese dupliku i Duplika na Krstićevu repliku od 4. avgusta 2024., 6. avgust 2024. (povjerljivo) (dalje u tekstu: Zahtjev Tužilaštva od 6. avgusta 2024.), par. 1-5.

³¹ Podnesak Krstićeve odbrane, 20. novembar 2024. (dalje u tekstu: Daljnji podnesak).

20. Opšti standardi za odobravanje prijevremenog puštanja na slobodu navedeni su u pravilu 151 Pravilnika, koje predviđa da predsjednik prilikom utvrđivanja da li je primjereno osuđenog pomilovati, ublažiti mu kaznu ili ga prijevremeno pustiti na slobodu uzima u obzir, između ostalog, težinu krivičnog djela ili krivičnih djela za koje je zatvorenik osuđen, postupak prema zatvorenicima u sličnoj situaciji, uolikoj mjeri je zatvorenik pokazao da se rehabilitovao, kao i eventualnu značajnu saradnju zatvorenika s tužiocem.

21. Paragraf 5 Uputstva predviđa da osuđena osoba može predsjedniku direktno uputiti molbu za pomilovanje, ublažavanje kazne ili prijevremeno puštanje na slobodu ako smatra da ispunjava uslove.

22. Paragraf 10 Uputstva ukazuje na to da predsjednik može, direktno ili posredstvom Sekretarijata, da prikupi informacije koje smatra relevantnim za utvrđivanje da li je pomilovanje, ublažavanje kazne ili prijevremeno puštanje na slobodu primjereno. Paragraf 12 Uputstva predviđa da predsjednik može, nakon što su zaprimljene sve informacije, proslijediti relevantne informacije direktno ili posredstvom Sekretarijata osuđenoj osobi na jeziku koji razumije. Paragraf 13 Uputstva kaže da osuđena osoba zatim ima na raspolaganju 14 dana da pregleda informacije, nakon čega dotična osoba može dostaviti pismeni podnesak kao odgovor.

23. U paragrafu 19 Uputstva konkretno se navodi da predsjednik utvrđuje da li treba odobriti prijevremeno puštanje na slobodu na osnovu interesa pravde i opštih pravnih načela, uzimajući u obzir kriterijume navedene u pravilu 151 Pravilnika, kao i sve druge informacije i stavove sudija konsultovanih u skladu s pravilom 150 Pravilnika. Paragraf 20 Uputstva kaže da prijevremeno puštanje na slobodu može biti odobreno pod određenim uslovima.

IV. ANALIZA

A. Preliminarna pitanja

24. Podsjećam da sam 15. novembra 2022. odbila Krstićevu posljednju molbu za prijevremeno puštanje na slobodu nakon pažljive i detaljne ocjene njegove argumentacije i detaljnih informacija primljenih iz više izvora. Konkretno, prilikom donošenja odluke uzela sam u obzir: (i) informacije WISP-a o svjedocima koji su svjedočili ili pružili dokaze protiv Krstića na suđenju; (ii) izvještaje sredstava javnog informisanja o Krstiću objavljene u Srbiji od odluke kojom se odbija prijevremeno

puštanje na slobodu iz septembra 2019.; i (iii) informacije od strane poljskih vlasti, srpskih vlasti, Tužilaštva i nekih udruženja žrtava.³²

25. Ova molba podnijeta je 15. januara 2024. —15 mjeseci nakon posljednje odluke kojom se Krstiću odbija prijevremeno puštanje na slobodu. U to vrijeme, Krstić je bio prebačen iz Poljske u PJUN, gdje se nalazi na privremenoj osnovi.³³ S obzirom na ovu promjenu okolnosti, smatrala sam da je primjereno da od PJUN-a prikupim informacije navedene u paragrafima 10(a) do 10(c) Uputstva.³⁴ Međutim, uzimajući u obzir da su informacije prikupljene za Krstićevu posljednju molbu za prijevremeno puštanje na slobodu skorašnje, kao i to da nemam pokazatelja drugih suštinskih promjena koje iziskuju ažurirane podatke, odlučila sam osloniti se na informacije iz Krstićeve prethodne molbe, uključujući i kompilaciju izvještaja iz sredstava javnog informisanja, podneske WISP-a, srpskih vlasti, Tužilaštva i udruženja žrtava.³⁵

26. Napominjem da je Tužilaštvo, iako nisam tražila da dostavi konkretnu argumentaciju u vezi s Molbom, odlučilo da na vlastitu inicijativu dostavi nekoliko podnesaka u vezi s Molbom. Budući da Odgovor Tužilaštva od 24. januara 2024. i Podnesak Tužilaštva od 3. jula 2024. samo prenose stavove Tužilaštva i ne daju nijednu novu činjeničnu informaciju relevantnu za rješavanje po Molbi, nisam uzela u obzir ni jedan od tih podnesaka, kao ni Krstićevu repliku na prvi od njih.³⁶ Međutim, kako Odgovor Tužilaštva od 19. jula 2024. predstavlja odgovor na nove informacije i da je Tužilaštvo u jedinstvenoj poziciji da o njima iznese argumente, razmotriću ga u vezi s Molbom. Također ću prihvatiti i s njim povezanu repliku i dupliku kao valjano podnijete dokumente.³⁷

B. Opšti standardi za odobravanje

27. Predsjednik donosi odluku o tome da li da odobri prijevremeno puštanje na slobodu na osnovu interesa pravde i opštih pravnih načela, uzimajući u obzir, između ostalog, kriterijume navedene u pravilu 151 Pravilnika.³⁸ Prema jurisprudenciji Mehanizma, osuđena osoba koja je izdržala dvije trećine kazne samo ispunjava uslove da joj se razmotri molba za prijevremeno puštanje na slobodu, a ne stiče pravo na takvo puštanje.³⁹ Stoga je, imajući ovo na umu, potrebno

³² Odluka kojom se odbija prijevremeno puštanje na slobodu iz 2022., par. 72-86.

³³ V. gore par. 5.

³⁴ V. gore par. 10.

³⁵ V. gore par. 12.

³⁶ V. gore par. 9, 13.

³⁷ V. gore par. 14.

³⁸ V. gore par. 18, 23.

³⁹ *Tužilac protiv Dragomira Miloševića*, predmet br. MICT-16-98-ES, Odluka po molbi za prijevremeno puštanje na slobodu Dragomira Miloševića, 13. decembar 2024. (javno redigovano) (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Milošević*), par. 30; *Tužilac protiv Sredoja Lukića*, predmet br. MICT-13-52-ES.2, Odluka po molbi za prijevremeno puštanje na slobodu Sredoja Lukića, 17. oktobar 2024. (javno redigovano) (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Lukić*), par. 33;

da, prilikom utvrđivanja da li je prijevremeno puštanje na slobodu primjereno, analiziram i razmotrim trenutnu situaciju osuđene osobe uzimajući u obzir spisak nekih, ali ne i svih faktora navedenih u pravilu 151 Pravilnika.⁴⁰ Vrijeme koje je proteklo ne može samo po sebi predstavljati dovoljnu osnovu za prijevremeno puštanje na slobodu.⁴¹

1. Težina zločina i postupanje prema zatvorenicima u sličnoj situaciji

28. U Odluci kojom se odbija prijevremeno puštanje na slobodu iz 2022., detaljno sam ocijenila Krstićevo ispunjavanje uslova za prijevremeno puštanje na slobodu i težinu njegovih zločina. Budući da u međuvremenu nije došlo do promjena relevantnih za ove faktore, još jednom potvrđujem svoje ranije zaključke. Konkretno, ponavljam sljedeće: (i) Krstić je ispunio uslove za podnošenje molbe za prijevremeno puštanje na slobodu 28. marta 2022., kada je izdržao dvije trećine kazne;⁴² i (ii) nema sumnje da su njegovi zločini izuzetno teški.⁴³

2. U kojoj mjeri je pokazana rehabilitacija

29. U jurisprudenciji Mehanizma prihvaćeno je nekoliko pozitivnih pokazatelja koji mogu pokazati rehabilitaciju, u skladu s pravilom 151 Pravilnika.⁴⁴ Ti pokazatelji uključuju: (i) prihvatanje odgovornosti za zločine za koje je osoba osuđena ili za postupke koji su omogućili počinjenje zločina; (ii) znakove kritičkog suočavanja osobe sa svojim zločinima; (iii) javne ili privatne izraze istinskog kajanja ili žaljenja; (iv) radnje preduzete u cilju njegovanja pomirenja ili traženje oprost; (v) dokaze da osuđena osoba ima pozitivan stav prema osobama drugih nacionalnosti, s obzirom na diskriminatoran motiv za neke od zločina; (vi) učestvovanje u programima rehabilitacije u zatvoru; (vii) mentalno zdravstveno stanje osobe; i (viii) pozitivnu ocjenu izgleda za uspješnu reintegraciju osuđene osobe u društvo.⁴⁵ Ovo je spisak nekih, ali ne i

Tužilac protiv Stanislava Galića, predmet br. MICT-14-83-ES, Odluka o prijevremenom puštanju na slobodu Stanislava Galića, 26. juni 2019 (javno redigovano), par. 24.

⁴⁰ Odluka u predmetu *Milošević*, par. 30; Odluka u predmetu *Lukić*, par. 33; Odluka kojom se odbija prijevremeno puštanje na slobodu iz 2022., par. 32.

⁴¹ Odluka u predmetu *Milošević*, par. 30; Odluka u predmetu *Lukić*, par. 33; *Tužilac protiv Brune Stojića*, predmet br. MICT-17-112-ES.3, Odluka po molbi za prijevremeno puštanje na slobodu Brune Stojića, 17. januar 2024. (javno redigovano), par. 100.

⁴² Odluka kojom se odbija prijevremeno puštanje na slobodu iz 2022., par. 29.

⁴³ Odluka kojom se odbija prijevremeno puštanje na slobodu iz 2022., par. 35-41.

⁴⁴ V. Odluka u predmetu *Milošević*, par. 44; Odluka u predmetu *Lukić*, par. 47; *Tužilac protiv Miroslava Brale*, predmet br. MICT-14-78-ES, Odluka u vezi s prijevremenim puštanjem Miroslava Brale na slobodu, 31. decembar 2019. (javno redigovano) (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Bralo*), par. 37-41.

⁴⁵ Odluka u predmetu *Milošević*, par. 44; Odluka u predmetu *Lukić*, par. 47; Odluka u predmetu *Bralo*, par. 39 i reference koje se tamo navode.

svih takvih pokazatelja i od osuđene osobe se ne očekuje da ih sve ispuni da bi pokazala da se rehabilitovala.⁴⁶

30. Na osuđenim osobama je da pokažu da je ostvaren dovoljan napredak u njihovoj rehabilitaciji i da bi odobravanje puštanja na slobodu prije nego što je kazna izdržana u cijelosti predstavljalo razumno vršenje predsjednikovog diskrecionog ovlaštenja.⁴⁷ S obzirom na to da genocid, zločini protiv čovječnosti i ratni zločini spadaju u najteže zločine poznate ljudskom rodu, nije primjereno gledati na rehabilitaciju izvršilaca tih zločina kroz istu prizmu kao na rehabilitaciju izvršilaca takozvanih običnih domaćih krivičnih djela.⁴⁸

31. Dobro vladanje u zatvoru je apsolutni minimum koji se očekuje od osuđene osobe za vrijeme izdržavanja kazne.⁴⁹ Po mom mišljenju, takvo dobro vladanje ne može samo po sebi pokazati rehabilitaciju osobe osuđene za neke od najgusnijih međunarodnih zločina.⁵⁰

32. Što se tiče mjere u kojoj je Krstić pokazao rehabilitaciju, smatram da su Izvještaj zatvora, Molba, Komentari i Pismo iz 2024. najvažniji dokazni materijal koji mi je predložen.

(a) Vladanje u zatvoru

33. Krstić tvrdi da je njegovo vladanje u zatvoru, od moje pozitivne ocjene njegovog vladanja u zatvoru u Odluci kojom se odbija prijevremeno puštanje na slobodu iz 2022., “i dalje vrlo dobro”.⁵¹ S tim u vezi podsjećam da sam u Odluci kojom se odbija prijevremeno puštanje na slobodu iz 2022. zaista konstatovala da je Krstićovo vladanje za vrijeme izdržavanja kazne u Poljskoj vrlo dobro.⁵²

34. Izvještaj zatvora ukazuje na to da Krstić od povratka u PJUN, kao i u ranijim periodima kada je bio u pritvoru u PJUN-u, iskazuje poštovanje prema upravi i osoblju PJUN-a i da postupa u skladu sa svim važećim pravilima i uputstvima.⁵³ Prema riječima upravnika PJUN-a, Krstić također održava dobre odnose s drugim pritvorenicima.⁵⁴ Izvještava se da je Krstić tiši i sporiji nego prije i

⁴⁶ Odluka u predmetu *Milošević*, par. 44; Odluka u predmetu *Lukić*, par. 47; Odluka u predmetu *Bralo*, par. 39.

⁴⁷ Odluka u predmetu *Milošević*, par. 45; Odluka u predmetu *Lukić*, par. 48; Odluka u predmetu *Bralo*, par. 39.

⁴⁸ Odluka u predmetu *Milošević*, par. 45; Odluka u predmetu *Lukić*, par. 48; Odluka u predmetu *Bralo*, par. 38.

⁴⁹ Odluka u predmetu *Milošević*, par. 46; Odluka u predmetu *Lukić*, par. 49; Odluka kojom se odbija prijevremeno puštanje na slobodu iz 2022., par. 49.

⁵⁰ Odluka u predmetu *Milošević*, par. 46; Odluka u predmetu *Lukić*, par. 49; *Tužilac protiv Radivoja Miletića*, predmet br. MICT-15-85-ES.5, Odluka po molbi za prijevremeno puštanje na slobodu Radivoja Miletića, 18. januar 2024., par. 50.

⁵¹ Molba, par. 29, gdje se upućuje na Odluku kojom se odbija prijevremeno puštanje na slobodu iz 2022., par. 55.

⁵² Odluka kojom se odbija prijevremeno puštanje na slobodu iz 2022., par. 53, 55.

⁵³ Izvještaj zatvora, str. 1.

⁵⁴ Izvještaj zatvora, str. 1.

[REDIGOVANO], za što upravnik PJUN-a smatra da može da se objasni [REDIGOVANO], kao i uznapređovalim starenjem i sve većom slabošću.⁵⁵

35. U svojim Komentarima, Krstić tvrdi da prihvata Izvještaj zatvora “u cijelosti bez prigovora” i izražava svoju zahvalnost “svima u PJUN-u na visoko profesionalnom postupanju, pružanju medicinske pomoći i istinski humanom stavu prema njemu”.⁵⁶

36. Informacije koje su mi predočene potvrđuju da je Krstićevo vladanje u pritvoru i dalje vrlo dobro i kao takvo zaslužuje pozitivnu težinu u razmatranju njegove rehabilitacije.

(b) Prihvatanje odgovornosti, znakovi kritičkog razmišljanja i izražavanje istinskog kajanja ili žaljenja

37. U jurisprudenciji Mehanizma prihvaćeno je sljedeće: (i) mada prihvatanje odgovornosti osuđenog lica za počinjene zločine nije pravni uslov za pokazivanje rehabilitacije i nije preduslov za prijevremeno puštanje na slobodu, ono je ipak važan faktor u ocjeni stepena rehabilitacije osuđenog lica; i (ii) djelimično prihvatanje odgovornosti zaslužuje da mu se pridaje pozitivna težina, ali svaki stepen primjetne razlike između uloge koju osuđeno lice samo sebi pripisuje i uloge koju je zapravo imalo može navesti na zaključak da nije dovoljno kritički razmišljalo o svojim zločinima.⁵⁷

38. Po mom mišljenju, izjavu koja je data kako bi potkrijepila molbu za prijevremeno puštanje na slobodu ne treba razmatrati izolovano od njenog šireg konteksta.⁵⁸ Sadržaj svake takve izjave treba da bude potkrijepljen pozitivnim postupcima osuđene osobe koji pokazuju da je ta osoba kritički razmislila o svojim zločinima i da se iskreno kaje.⁵⁹ Opipljivi dokazi rehabilitacije su svakako suštinski aspekt koji pomaže da se razlikuju iskreni izrazi kajanja ili žaljenja od onih koji su više oportunistički.⁶⁰

⁵⁵ Izvještaj zatvora, str. 1.

⁵⁶ Komentari, par. 4, gdje se upućuje na “memorandume koje je dostavio Sekretarijat 10. juna 2024.”, što je, koliko razumijem, datum kada je dobio Izvještaj zatvora i Medicinski izvještaj od sekretara. V. Komentari, par. 1, 2, 4.

⁵⁷ Odluka u predmetu *Milošević*, par. 52; Odluka u predmetu *Lukić*, par. 56; *Tužilac protiv Vlastimira Đorđevića*, predmet br. MICT-14-76-ES, Odluka po molbama za prepravno puštanje na slobodu Vlastimira Đorđevića, 30. novembar 2021. (javno redigovano), par. 70.

⁵⁸ Odluka u predmetu *Milošević*, par. 53; Odluka u predmetu *Lukić*, par. 57; Odluka kojom se odbija prijevremeno puštanje na slobodu iz 2022., par. 61.

⁵⁹ Odluka u predmetu *Milošević*, par. 53; Odluka u predmetu *Lukić*, par. 57; 2022 Odluka kojom se odbija prijevremeno puštanje na slobodu iz 2022., par. 61.

⁶⁰ Odluka u predmetu *Milošević*, par. 53; Odluka u predmetu *Lukić*, par. 57; *Tužilac protiv Miroslava Brale*, predmet br. MICT-14-78-ES, Odluka po molbi za prijevremeno puštanje na slobodu Miroslava Brale, 28. decembar 2023. (javno redigovano), par. 62.

39. Krstić u Molbi tvrdi da je pročitao i razumio Odluku kojom se odbija prijevremeno puštanje na slobodu iz 2022. i da je “primio na znanje [moju] kritiku da je njegova lična izjava previše opšte prirode”.⁶¹ Upućujući na moje zaključke u vezi s težinom njegovih zločina, Krstić tvrdi da prihvata i priznaje veoma veliku težinu svojih zločina, kaže da mu je “veoma žao” i “iskreno se izvinjava svim žrtvama tih zločina”.⁶² On ukazuje na to da namjerava, kada budu prikupljene sve informacije navedene u Uputstvu, da podnese “sveobuhvatnu izjavu u vezi s odgovornošću i kajanjem”, u kojoj će se baviti svim relevantnim pitanjima “na način koji neće biti opšte prirode”.⁶³ Krstić izražava svoje uvjerenje da će, “kada [on] bude imao priliku da se u potpunosti izrazi [...] vidjeti da on zaista u potpunosti prihvata odgovornost za zločine koje je počinio i za koje je osuđen”.⁶⁴

40. U svojim Komentarima, Krstić kaže da stoji pri svemu što je rekao u svojoj argumentaciji iz 2022. i traži da se te izjave uvrste kao dio ove Molbe.⁶⁵ On tvrdi da je od povratka u PJUN 2023. godine, njegovo kritičko razmišljanje “došlo do punog izraza”.⁶⁶

41. Krstić se oslanja na Pismo iz 2024. u kojem tvrdi da on: (i) “detaljno i sveobuhvatno kaže da priznaje svoje zločine”; (ii) “eksplicitno prihvata da je kriv za pomaganje i podržavanje genocida”; i (iii) “prihvata odgovornost za druge teške zločine za koje je osuđen”.⁶⁷ On tvrdi da je njegovo “prihvatanje precizno i direktno” i da “obuhvata sve ključne elemente presuda koje su mu izrečene u činjeničnom i pravnom smislu”.⁶⁸ Prema Krstićevim riječima, to što on kao prva osoba koju je MKSJ osudio za genocid prihvata odgovornost za genocid u Srebrenici u julu 1995. “ima posebnu težinu i značaj”.⁶⁹ Krstić dalje tvrdi da se u svom pismu “obraća javnosti u bivšoj Jugoslaviji, prihvata svoju krivicu i šalje dramatičnu, iskrenu i bolnu poruku”.⁷⁰ Po njegovom mišljenju, “[t]o što daje ovu izjavu u trenutku kada se presude MKSJ-a osporavaju i negiraju [i] da to čini u trenutku kada Generalna skupština [Ujedinjenih nacija] donosi rezoluciju o Srebrenici koja se temelji na presudama u predmetu [protiv njega] daje posebnu težinu i važnost [njegovim] izrazima prihvatanja odgovornosti i kajanja”.⁷¹

⁶¹ Molba, par. 21. V. također Molba, par. 35.

⁶² Molba, par. 26.

⁶³ Molba, par. 30. V. također Molba, par. 21.

⁶⁴ Molba, par. 36.

⁶⁵ Komentari, par. 3, gdje se upućuje na Molbu za prijevremeno puštanje na slobodu, 21. april 2022. (javno s povjerljivim Dodatkom B) i Pismeni podnesak u prilog Molbi za prijevremeno puštanje na slobodu, 6. oktobar 2022. (povjerljivo) (dalje u tekstu: Komentari iz 2022.).

⁶⁶ Komentari, par. 8.

⁶⁷ Komentari, par. 6-7

⁶⁸ Komentari, par. 7.

⁶⁹ Komentari, par. 9.

⁷⁰ Komentari, par. 9.

⁷¹ Komentari, par. 10.

42. Pored toga, Krstić “traži da mu se dozvoli da ode u Potočare da izrazi svoje najdublje poštovanje žrtvama i svoje najdublje kajanje” i tvrdi da će, ako njegov zahtjev bude prihvaćen, “to biti gesta bez presedana sa snažnim posljedicama za mir i proces pomirenja na području bivše Jugoslavije”.⁷² On dalje tvrdi da “ne može da učini više nego što čini svojim Pismom [iz...] 2024.” i da, budući da je on “prvi koji je osuđen za pomaganje i podržavanje genocida, njegove riječi i postupci imaju posebnu težinu s tim u vezi”.⁷³

43. Nadalje, u Podnesku od 12. jula 2024., Krstić me obavještava da je Tužilaštvo tražilo da se sastane s njim i da mu postavi pitanja u vezi s istragama koje su u toku.⁷⁴ Krstić tvrdi da je prihvatio taj zahtjev i da je, 10. jula 2024. tokom otprilike dva sata odgovarao na pitanja Tužilaštva “najbolje što je mogao, s obzirom na okolnosti”.⁷⁵ On tvrdi da je njegova “želja za saradnjom [...] još jedan dokaz da on potpuno prihvata presude i da se iskreno kaje” i traži da to kao takvo uzmem u obzir kada budem donosila odluku po Molbi.⁷⁶

44. Tužilaštvo odgovara, između ostalog, da ovaj sastanak, za koji kaže da je trajao otprilike sat vremena, ne treba Krstiću uzeti u obzir kao pozitivan faktor budući da on nije pružio nijednu informaciju koju bi Tužilaštvo smatralo saradnjom, to jest, istinitu i vrijednu “informaciju koja bi, ako se pokaže da je tačna, direktno vodila do pronalaska žrtava iz Srebrenice i Žepe iz jula 1995. koje se još uvijek vode kao nestale”.⁷⁷ Prema riječima Tužilaštva, Krstić je na kraju sastanka obaviješten da nije pružio nijednu takvu informaciju.⁷⁸ Pored toga, Tužilaštvo tvrdi da je Krstić iznio komentare koji dovode u sumnju istinitost njegovih izjava u vezi s rehabilitacijom.⁷⁹ Dana 4. avgusta 2024., Krstić je podnio repliku kojom od mene traži da zanemarim navode Tužilaštva budući da oni pogrešno predstavljaju njegove argumente i komentare tokom razgovora.⁸⁰ Dana 6. avgusta 2024., Tužilaštvo je podnijelo zahtjev da mu se odobri podnošenje duplike i dupliku u kojoj tvrdi da su Krstićevi navodi bez osnove.⁸¹

45. Informacije koje su mi predočene ukazuju na to da je Krstić, od moje posljednje ocjene, još razmišljao o svojim zločinima, kao i o svojoj odgovornosti i kajanju za njih.⁸² Konkretno, napominjem da u Pismu iz 2024., nakon što naglašava da “su genocid u Srebrenici počinili

⁷² Komentari, par. 11.

⁷³ Komentari, par. 12.

⁷⁴ V. gore, par. 14.

⁷⁵ Podnesak od 12. jula 2024., par. 1. V. gore, par. 14.

⁷⁶ Podnesak od 12. jula 2024., par. 3. V. gore, par. 14.

⁷⁷ Odgovor Tužilaštva od 19. jula 2024., par. 3, 5.

⁷⁸ Odgovor Tužilaštva od 19. jula 2024., par. 3.

⁷⁹ Odgovor Tužilaštva od 19. jula 2024., par. 1-5.

⁸⁰ Krstićeva replika od 4. avgusta 2024., par. 2-5.

⁸¹ Zahtjev Tužilaštva od 6. avgusta 2024., par. 1-5.

⁸² V. gore, par. 41-42.

pojedinci, da su jedino oni krivi, da za svoja djela i nedjela treba da odgovaraju”, Krstić priznaje vlastitu ulogu i odgovornost, te kaže: “[...] nažalost [i ja sam] jedan od njih”.⁸³ Krstić također izražava želju da njegove “riječi pročitaju i razumiju mladi koji danas žive na prostorima gdje je nekada bila zemlja koja se zvala Jugoslavija” i da zbog tih riječi “zastanu i pomisle – nikad više. Nikad više rat, nikad više smrt zbog toga što je neko druge vjere, druge nacije ili drugačijeg uvjerenja, nikad više genocid.”⁸⁴ Smatram da su ove izjave promišljene i da otkrivaju razumijevanje širokog uticaja njegovih zločina. Također cijenim da javna percepcija izjava koje daje Krstić, prva osoba koju je MKSJ osudio za genocid, može biti različita od izjava koje su dale druge osobe koje je osudio MKSJ.⁸⁵

46. Odajem priznanje Krstićevim izjavama iz Pisma iz 2024. u mjeri u kojoj su one iskren odraz njegovih uvjerenja. Međutim, s obzirom na okolnosti, vodim računa o tome da postoji jak motiv da osuđene osobe takve izjave daju oportunistički, u prilog molbama za prijevremeno puštanje na slobodu. Ostaje činjenica da su riječi samo to — riječi — i da njihovu iskrenost treba ocijeniti i analizirati u ukupnom kontekstu u kojem su izgovorene, ocjenjujući da li se odražavaju u konkretnim i provjerljivim postupcima osuđene osobe i uzimajući u obzir vrijeme tih postupaka.

47. Kada poredim sadašnje izjave s onima koje je dao ranije, konstatujem da postoje ograničeni dokazi o tome da je Krstić zaista primio na znanje moju kritiku previše opšte prirode njegove posljednje izjave.⁸⁶ Prvo, iako Krstić u Pismu iz 2024. priznaje važne stvari,⁸⁷ on samo minimalno razrađuje ono što je rekao ranije.⁸⁸ Drugo, kako sam istakla u svojoj posljednjoj odluci, Krstićeva ranija izjava nije prihvatila zaključak Pretresnog vijeća da su “hiljade bosanskih Muslimana stanovnika Srebrenice ili onih koji su tamo došli kao izbjeglice, ubijene u razdoblju od 12. do 19. jula 1995.” i da su “gotovo svi ubijeni na mjestima pogubljenja bili odrasli muškarci bosanski Muslimani te da je pogubljeno oko 7000-8000 ljudi.”⁸⁹ Primjećujem da se ni u Pismu iz 2024. ne

⁸³ Pismo iz 2024., paginacija Sekretarijata (dalje u tekstu: PS) 415.

⁸⁴ Pismo iz 2024., PS 415.

⁸⁵ V. npr. Daljnji podnesak str.1-3.

⁸⁶ Molba, par. 21, 35. V. također Odluka kojom se odbija prijevremeno puštanje na slobodu iz 2022., par. 60.

⁸⁷ Pismo iz 2024., PS 415 (gdje on kaže: “[P]omagao sam i podržao genocid [...] počinio [sam] krivično djelo nezamislivo i neoprostivo”; “Pomagao sam i podržao i zločin protiv čovječnosti kroz učešće u udruženom zločinačkom poduhvatu da se prisilno uklone bošnjački civili iz Potočara [...] gdje sam učestvovao u stvaranju humanitarne krize koja je prethodila prisilnom transferu žena, djece i starijih iz Srebrenice, u čemu sam učestvovao znajući da su civili u Potočarima izloženi ubistvima, silovanjima, premlaćivanjima i zlostavljanjima.”).

⁸⁸ Upor. Pismo iz 2024., PS 415; Odluka kojom se odbija prijevremeno puštanje na slobodu iz 2022., par. 58 (gdje se široko citira Krstićevo pismo od 12. aprila 2022., uključujući i dio gdje je on “[p]rihvatio” da su u Srebrenici 1995. počinjeni svi zločini navedeni u presudi Žalbenog vijeća i da [...] ih [je on] pomagao i podržavao, stavljajući na raspolaganje resurse i ljudstvo Drinskog korpusa, čiji [je] bio komandant, a koji su iskorišteni za pogubljenje muslimanskih-bošnjačkih zarobljenika”).

⁸⁹ Odluka kojom se odbija prijevremeno puštanje na slobodu iz 2022., par. 60

pominje zaključak da je hiljade ljudi pogubljeno u genocidu — što je činjenica koja je od središnje važnosti za razumijevanje razmjera njegovih kriminalnih radnji.

48. Nadalje, druge izjave iz Pisma iz 2024. negiraju Krstićevo potpuno prihvatanje odgovornosti. Na primjer, Krstić tvrdi da prihvata presude MKSJ-a “gdje se utvrđuje da su snage vojske kojoj [je] pripadao počinile genocid protiv Bošnjaka u Srebrenici u julu 1995. godine”,⁹⁰ ali izgleda da se distancira time što se usredsređuje na ono što je on znao i umanjuje značaj toga kako su njegovi postupci — ili izostanak istih — pomogli počinjenju zločina za koje je zaključeno da je odgovoran. Krstić piše: (i) “[P]omagao sam i podržao genocid tako što sam znao da neki članovi Glavnog štaba imaju namjeru da poćine genocid”; i (ii) “[Z]nao [sam] da Glavni štab nema dovoljno svojih snaga da izvrši pogubljenja bez upotrebe snaga Drinskog korpusa i [...] znao [sam] da će upotreba snaga pod mojom komandom znaćajno doprinijeti da se izvrši egzekucija bošnjaćkih zarobljenika”.⁹¹

49. Mora se naglasiti da je Krstić bio komandant Drinskog korpusa. Nije bio tek obićan pripadnik Drinskog korpusa koji je znao da neki ćlanovi Glavnog štaba imaju namjeru da poćine genocid, da Glavni štab nema dovoljno snaga da izvrši pogubljenja bez upotrebe snaga Drinskog korpusa i da će upotreba snaga Drinskog korpusa znaćajno doprinijeti da se izvrši egzekucija bošnjaćkih zarobljenika. Krstić je, kao takav, imao moć da se suprotstavi upotrebi snaga pod svojom komandom, ali to nije učinio. Umjesto toga i uprkos tome što je znao kakav će vjerovatno ishod biti, Krstić je dozvolio Glavnom štabu da koriti sredstva Drinskog korpusa.⁹² S tim u vezi, podsjećam da je Pretresno vijeće odbacilo Krstićev argument da on “nije mogao preduzeti nikakve mjere da sprijeći pogubljenja ili da kazni one koji su u njima učestvovali”,⁹³ jer je pronašlo dokaze da se Komanda Drinskog korpusa suprotstavljala naređenjima generala Mladića, kao i dokaze da se i sam Krstić suprotstavio jednom naređanju koje je izdao Glavni štab.⁹⁴

50. Također napominjem da je Žalbeno vijeće ponićtilo Krstićevu osuđujuću presudu za učestvovanje u udrućenom zloćinaćkom poduhvatu za poćinjenje genocida, zaključivši da dokazi ne idu u prilog zaključku da je on imao genocidnu namjeru, ali da ga je proglasilo krivim za pomaganje i podržavanje genocida budući da su dokazi utvrdili da je on “bio svjestan namjere nekih ćlanova Glavnog štaba VRS-a da poćine genocid i da, znajući to, nije sprijećio da se ljudstvo

⁹⁰ Pismo iz 2024., PS 415.

⁹¹ Pismo iz 2024., PS 415.

⁹² Drugostepena presuda, par. 137. V. također Drugostepena presuda, par. 134.

⁹³ Prvostepena presuda, par. 416. V. Drugostepena presuda par. 136.

⁹⁴ Prvostepena presuda, par. 416, 417. V. Drugostepena presuda, par. 136.

i sredstva Drinskog korpusa koriste kako bi se olakšalo vršenje tih ubistava”.⁹⁵ Isto tako, u vezi s ubistvima civila bosanskih Muslimana na osnovu člana 3 Statuta MKSJ-a i istrebljivanja i progona na osnovu člana 5 Statuta MKSJ-a, što proizlazi iz pogubljenja bosanskih Muslimana iz Srebrenice u periodu od 13. do 19. jula 1995., Žalbeno vijeće je zaključilo da je Krstićeva krivična odgovornost bila odgovornost pomagača i podržavaoca.⁹⁶ Prilikom donošenja ovog zaključka, Žalbeno vijeće je napomenulo da dokazi pokazuju da je on “znao da se ta ubistva vrše i da je dozvolio Glavnom štabu da koristi ljudstvo i sredstva pod njegovom komandom kako bi se pomoglo u njihovom vršenju”.⁹⁷ Po mom mišljenju, upadljiva odsutnost svakog eksplicitnog priznanja da je bio u mogućnosti da nešto učini, ali da nije učinio ništa, dovodi u pitanje Krstićevu argumentaciju da potpuno prihvata presude koje su mu izrečene.

51. Što se tiče pitanja da li se Krstićeve izjave kajanja i prihvatanja odražavaju u konkretnim postupcima koji se mogu provjeriti i koji bi dalje dokazali njegovu rehabilitaciju,⁹⁸ napominjem da je u julu 2024. Krstić pristao da se, na zahtjev Tužilaštva, sastane s Tužilaštvom i odgovori na pitanja u vezi s istragama koje su u toku.⁹⁹ Smatram da Krstićeva spremnost da se susretne s Tužilaštvom — bez obzira na suprotstavljene stavove u vezi s Krstićevim ponašanjem i izjavama na sastanku¹⁰⁰ — donekle zaslužuje da bude uzeta u obzir kao pozitivan faktor.¹⁰¹

52. Također napominjem da Krstić pokušava da postupa pozitivno u samom Pismu iz 2024., time što: (i) izražava podršku rezoluciji Generalne skupštine Ujedinjenih nacija kojom je 11. juli određen kao Međunarodni dan sjećanja na žrtve genocida u Srebrenici 1995.;¹⁰² (ii) kaže da bi “volio da [njegove] riječi čuje što više ljudi u zemlji iz koje [je], da možda [njegove] riječi bar nekog podstaknu da razmisli o strašnom zločinu u kojem je [on] učestvovao, o kazni koja je uslijedila, o dubokom, bolnom, ali zakašnjelom kajanju s kojim [on] živi već decenijama”;¹⁰³ i (iii) traži da po puštanju na slobodu još jednom u svom životu ode u Potočare, da se pokloni[...]žrtvama i zamoli [...] za oprostaj ” — ako se ja s tim saglasim i ako to dopuste porodice žrtava.¹⁰⁴ Ako su

⁹⁵ V. Drugostepena presuda, par. 134, 237, 238. V. također gore, par. 4.

⁹⁶ V. Drugostepena presuda, par. 144, 237. V. također gore, par. 4.

⁹⁷ V. Drugostepena presuda, par. 144.

⁹⁸ V. gore, par. 38, 46.

⁹⁹ V. gore, par. 14, 43.

¹⁰⁰ Odgovor Tužilaštva od 19. jula 2024., par. 3 (“Na sastanku, Krstić je obaviješten da će Tužilaštvo kao saradnju smatrati pružanje istinitih i vrijednih informacija — informacija koje bi, ako se pokažu kao tačne, direktno vodile do pronalaska žrtava iz Srebrenice i Žepe iz jula 1995. koje se još uvijek vode kao nestale. [...] Krstić nije pružio nijednu takvu informaciju i o tome je obaviješten na kraju sastanka.”).

¹⁰¹ Odgovor Tužilaštva od 19. jula 2024., par. 4.

¹⁰² Pismo iz 2024., PS 415. V. također Rezolucija Generalne skupštine Ujedinjenih nacija A/RES/78/282, usvojena 23. maja 2024.

¹⁰³ Pismo iz 2024., PS 415.

¹⁰⁴ Pismo iz 2024., PS 415.

ovi osjećaji iskreni, mogli bi da doprinesu izgradnji pomirenja. Međutim, vrijeme tih “postupaka” — konkretno to što su uključeni u isto pismo koje je Krstić dostavio u prilog svojoj molbi za prijevremeno puštanje na slobodu — dovodi u sumnju njihovu iskrenost.

53. Pored toga, iako sam svjesna da je Krstić lišen slobode i da je stoga ono što se od njega može očekivati da učini ograničeno, konstatujem da to što se nikada nije iskreno bavio obimom informacija o posmrtnim ostacima žrtava ovog genocida za kojima se još traga, koje je eventualno dobio, mnogo govori. Mnoge porodice tih nestalih do današnjega dana još čekaju informacije o tome šta se dogodilo s njihovim najmilijima i ne mogu pronaći mir dok to ne saznaju. S obzirom na to da je zaključeno da je Drinski korpus učestvovao u pogubljenjima, pokapanjima i ponovnim pokapanjima,¹⁰⁵ razumno je zaključiti da je Krstić, kao komandant Drinskog korpusa, imao pristup širokom dijapazonu informacija o operacijama korpusa.¹⁰⁶ Po mom mišljenju, Krstić bi mogao pokazati iskreno kajanje time da objelodani relevantne informacije koje posjeduje ili da uvjerljivo i transparentno objasni zašto nema takvih informacija koje bi mogle pomoći u potrazi za nestalim posmrtnim ostacima koja je u toku. Takvi uvjerljivi postupci uvjerili bi me jače nego izrazi saučešća i razumijevanja za žrtve da Krstić nije ravnodušan prema žrtvama svojih zločina i na trajnu tragediju u vezi s nestalim posmrtnim ostacima.¹⁰⁷

54. S obzirom na gore navedeno, ne nalazim da Krstićeve izjave o kajanju i prihvatanju potpuno obuhvataju njegovo ukupno kažnjivo ponašanje, a da nisu motivisane samo njegovim zahtjevom za prijevremeno puštanje na slobodu. Čini se da je Krstić prihvatio mnoge zaključke iz presuda Pretresnog i Žalbenog vijeća; međutim, konstatujem da u njegovim izjavama i dalje nedostaje kritičko razmišljanje u vezi s određenim ključnim aspektima. Iako pozdravljam to što Krstić prihvata genocid, uzimajući u obzir ustrajno negiranje genocida u određenim krugovima, njegovo prelaženje preko broja ubijenih osoba postavlja pitanja u vezi s tim da li je on u potpunosti sagledao obim tih zločina. Slične sumnje imam u vezi s tim da li Krstić prihvata sopstvenu odgovornost za zločine. On tvrdi da priznaje genocid i učestvovanje pripadnika Drinskog korpusa u genocidu, uključujući i one pod njegovom komandom. Međutim, ono što nedostaje jeste jasno prihvatanje

¹⁰⁵ V. Prvostepena presuda, par. 429-433, 435-437, 439-443, 446-458, 460.

¹⁰⁶ V. Prvostepena presuda, par. 415 (“Pretresno vijeće prihvata da je, ako ništa drugo, general Krstić, komandant Drinskog korpusa, morao znati da se u njegovoj zoni odgovornosti vrši masovna operacija ponovnog ukopavanja”), 418 (“Pretresno vijeće konstatuje da je general Krstić znao da su ljudi pod njegovom komandom učestvovali u pogubljenjima muškaraca bosanskih Muslimana u periodu od 14. jula do 19. jula 1995.”), 631 (“Pretresno vijeće zaključuje da je od večeri 13. jula general Krstić vršio “efektivnu kontrolu” nad ljudstvom i sredstvima Drinskog korpusa na teritoriji na kojoj su se odvijala zatočenja, pogubljenja i pokapanja.”).

¹⁰⁷ V. Pismo iz 2024., PS 415 (“Svakog trenutka, svakog dana, mislim na žrtve genocida u Srebrenici, žalim ih i molim se za njihove duše. Vjerujem da majka i sestra nevino stradalog neće povjerovati da su ove riječi iskrene; znam da moje riječi ne mogu da ublaže bol, da ne mogu da umanje patnju koja nikada neće nestati. Ja to i ne očekujem niti imam pravo da to tražim i molim.”).

odgovornosti i kajanje za to što je, kao komandant Drinskog korpusa, imao ovlaštenje da spriječi upotrebu ljudstva i sredstava Drinskog korpusa i što bi, da je to učinio, barem neki od 7.000 – 8.000 muškaraca bosanskih Muslimana koji su pogubljeni tokom genocida možda ostali u životu.¹⁰⁸ Na kraju, odsutnost konkretnih postupaka koji bi potkrijepili izjave koje Krstić daje u Pismu iz 2024. postavlja daljnja pitanja u vezi s iskrenošću tih izjava i stepenom do kojeg se na njih može osloniti kao na dokaz njegove rehabilitacije.

55. Iako je Krstićev napredak za pohvalu, podsjećam da je potrebno da pokazivanje rehabilitacije bude što uvjerljivije što je kažnjivo ponašanje o kojem je riječ bilo teže.¹⁰⁹ Krstić nije pokazao da doseže viši prag potreban za tako teške zločine.

(c) Mentalno stanje i izgledi za uspješnu reintegraciju u društvo

56. Krstić tvrdi da su njegovi planovi za vrijeme nakon puštanja na slobodu, dostavljeni u njegovoj posljednjoj molbi, konkretno u vezi s njegovom porodicom, stanovanjem, finansijama i obavezivanjem da živi izuzetno tiho u Srbiji, “nepromijenjeni do današnjeg dana”.¹¹⁰

57. Izvještaj zatvora ukazuje na to da Krstić održava dobar kontakt s [REDIGOVANO] telefonom, video-pozivima i posjetama, te da Krstić ima kontakt sa spoljnim svijetom skoro isključivo s [REDIGOVANO] članova porodice.¹¹¹ Medicinski izvještaj ukazuje na to da [REDIGOVANO] u PJUN-u Krstiću dijagnosticirao [REDIGOVANO].¹¹² Krstić se također redovno konsultuje s [REDIGOVANO] i prima [REDIGOVANO] terapiju za [REDIGOVANO] — i preporuka je da se te dvije terapije nastave i ako bude pušten na slobodu.¹¹³

58. Informacije koje su mi predočene pokazuju da bi Krstić, ukoliko bude pušten na slobodu, imao resurse koji bi mu pomogli da se reintegriše u društvo. Iako ti elementi sami po sebi ne pokazuju rehabilitaciju, smatram da zaslužuju pozitivnu težinu u razmatranju njegove rehabilitacije.

¹⁰⁸ Prvostepena presuda, par. 423 (“Pored toga, general Krstić je, 15. jula 1995., kada ga je kontaktirao pukovnik Beara da ga obavijesti da Glavni štab ne može obezbijediti dovoljno ljudi za nastavljjanje pogubljenja, odlučio da pruži dalju pomoć za izvršenje ovih zločina. *Hiljade zarobljenika je 15. jula 1995. još bilo u životu; da je general Krstić tada, čak i u toj kasnoj fazi, intervenisao, ti su životi mogli biti spašeni.*”) (naglasak dodan). V. Drugostepena presuda, par. 134, 237-239.

¹⁰⁹ Odluka u predmetu *Milošević*, par. 32; Odluka u predmetu *Lukić*, par. 35; Odluka kojom se odbija prijevremeno puštanje na slobodu iz 2022., par. 34.

¹¹⁰ Molba, par. 31.

¹¹¹ Izvještaj zatvora, str. 1-2.

¹¹² Izvještaj zatvora, str. 1.

¹¹³ Izvještaj zatvora, str. 1.

(d) Ukupna ocjena

59. Kako se navodi gore u tekstu, Krstićevo vladanje u zatvoru i dalje je vrlo dobro i on bi, ukoliko bude pušten na slobodu, imao potrebne resurse koji bi mu pomogli da se pozitivno reintegriše u društvo. Argumentacija dostavljena uz ovu Molbu ukazuje na to da je Krstić u prethodnoj godini postigao veći napredak u rehabilitaciji, ali da još nije pokazao rehabilitaciju srazmjernu težini svog kaŕnjivog ponašanja. S tim u vezi, podsjećam da je Krstić osuđen za: (i) pomaganje i podržavanje genocida, ubistva kao kršenja zakona i običaja ratovanja i istrebljivanja i progona kao zločina protiv čovječnosti i (ii) počinjenje progona kao zločina protiv čovječnosti i ubistva kao kršenja zakona i običaja ratovanja.¹¹⁴

3. Značajna saradnja s tužiocem

60. Krstić u Molbi prihvata da nije “značajno sarađivao s tužiocem”, ali tvrdi da od njega to nije ni traženo.¹¹⁵ Podsjećam da je Tužilaštvo, u vezi s njegovom prethodnom molbom, tvrdilo da Krstić nije značajno sarađivao s Tužilaštvom tokom suđenja i žalbenog postupka, kao i ni u jednom trenutku tokom izdržavanja kazne.¹¹⁶

61. Kako se napominje gore u tekstu,¹¹⁷ Krstić se u julu 2024. sastao s Tužilaštvom na zahtjev Tužilaštva i traži da uzmem tu saradnju u obzir kao daljnji dokaz njegovog punog prihvatanja presuda i njegovog iskrenog kajanja.¹¹⁸ Tužilaštvo odgovara, između ostalog, da taj sastanak Krstiću ne treba uzeti u obzir kao pozitivan faktor jer nije pružio nijednu informaciju koju bi Tužilaštvo smatralo saradnjom.¹¹⁹ Kako Krstić predstavlja svoje učestvovanje na sastanku u julu 2024. kao dokaz svog kajanja i činjenice da potpuno prihvata zaključke u presudama Pretresnog i Žalbenog vijeća, razmotrila sam te argumente u vezi s njegovom rehabilitacijom¹²⁰ i, u mjeri u kojoj ih se može smatrati saradnjom s Tužilaštvom, neću ih ponovno razmatrati u vezi s ovim faktorom.

62. Na osnovu gore navedenog, za Krstića se ne može reći da je značajno sarađivao s Tužilaštvom. Shodno tome, taj faktor ne zasluŕuje nikakvu težinu u mom razmatranju Molbe.

¹¹⁴ V. gore, par. 4.

¹¹⁵ Molba, par. 37.

¹¹⁶ Memorandum tužilaštva, par. 19.

¹¹⁷ V. gore, par. 14, 43.

¹¹⁸ Podnesak od 12. jula 2024., par 2-3. V. gore, par. 14.

¹¹⁹ Odgovor Tužilaštva od 19. jula 2024., par. 3, 5.

¹²⁰ V. gore, par. 51.

C. Ostali faktori

1. Ostali komentari, informacije i argumentacija

63. U odlukama u vezi s prijevremenim puštanjem na slobodu utvrđeno je da predsjednik može da primi i razmotri opšte komentare i informacije Tužilaštva u vezi s molbama za prijevremeno puštanje na slobodu.¹²¹ Predsjednik će tome pristupiti oprezno, kako bi izbjegao svaki nerazumni disparitet na štetu osuđene osobe, te će pažljivo, za svaki slučaj posebno, ocjenjivati koji argumenti su od stvarne relevantnosti u datom predmetu, imajući u vidu prava osuđene osobe.¹²²

64. Podsjećam da je u vezi s njegovom prethodnom molbom Tužilaštvo smatralo da prijevremeno puštanje Krstića na slobodu nije opravdano¹²³ navodeći, između ostalog, naročito veliku težinu njegovih zločina¹²⁴ i izostanak značajne saradnje s Tužilaštvom.¹²⁵ Osim toga, Tužilaštvo je tražilo da se odrede primjereni uslovi ukoliko odlučim da Krstića prijevremeno pustim na slobodu.¹²⁶ Smatram da komentari Tužilaštva ostaju relevantni za ovu Molbu i stoga sam im posvetila dužnu pažnju.

65. Napominjem da su srpske vlasti već ranije: (i) ukazale na to da neće biti prepreka da Krstić živi u Srbiji ukoliko bude pušten na slobodu; i (ii) pružile uvjerenja da će nadležne vlasti biti spremne da prate sve uslove koje odredi Mehanizam i pružile garancije s tim u vezi.¹²⁷

66. Također ću uzeti u obzir informacije u vezi s potencijalnim uticajem koji bi puštanje Krstića na slobodu moglo imati na svjedoke i žrtve, uključujući: (i) informacije u vezi s 82 svjedoka koji su svjedočili ili pružili dokaze protiv Krstića na suđenju, koje mi je dostavio WISP;¹²⁸ (ii) protivljenje prijevremenom puštanju Krstića na slobodu izneseno u dopisu Udruženja Pokret Majke enklava Srebrenica i Žepa i Udruženja žrtava i svjedoka genocida;¹²⁹ i (iii) Krstićev odgovor na to.¹³⁰

67. Prilikom razmatranja ove Molbe posvetila sam pažnju svim gore navedenim informacijama.

¹²¹ Odluka u predmetu *Milošević*, para. 67; Odluka u predmetu *Lukić*, para. 71; Odluka kojom se odbija prijevremeno puštanje na slobodu iz 2022., par. 72.

¹²² Odluka u predmetu *Milošević*, para. 67; Odluka u predmetu *Lukić*, para. 71; *Tužilac protiv Radoslava Brđanina*, predmet br. MICT-13-48-ES, Odluka po molbi Radoslava Brđanina za prijevremeno puštanje na slobodu, 28. februar 2020. (javno redigovano), par. 83.

¹²³ Memorandum Tužilaštva, par. 2-3.

¹²⁴ Memorandum Tužilaštva, par. 2, 4-12, 29.

¹²⁵ Memorandum Tužilaštva, par. 2, 19, 29.

¹²⁶ Memorandum Tužilaštva, par. 24-26.

¹²⁷ Dopis ministra pravde Srbije, str. 3.

¹²⁸ Memorandum WISP-a, par. 3-4, 9, 20.

¹²⁹ Dopis udruženja, str. 1-2.

¹³⁰ Komentari iz 2022., par. 6, 16.

2. Zdravstveno stanje osuđene osobe

68. U ranijim odlukama uzimano je u obzir zdravstveno stanje osuđene osobe u kontekstu molbe za prijevremeno puštanje na slobodu.¹³¹ Konkretno, primjećujem da zdravstveno stanje osuđene osobe mora biti uzeto u obzir kada je zbog ozbiljnosti tog zdravstvenog stanja daljnji boravak osuđene osobe u zatvoru neprimjeren.¹³²

69. Krstić tvrdi da su “povrede i trauma koje je prepatio uslijed napada dok je bio u zatvoru u Ujedinjenom Kraljevstvu” bile “daleko teža kazna od one koja je bila zamišljena kada je Žalbeno vijeće izreklo kaznu”.¹³³ Iako prihvata da to ne predstavlja izuzetne okolnosti koje bi opravdale prijevremeno puštanje na slobodu, tvrdi da bi to trebalo biti uzeto u obzir prilikom donošenja odluke u vezi s njegovim prijevremenim puštanjem na slobodu.¹³⁴

70. Krstić, koji sada ima 76 godina, također traži da njegovi “ozbiljni zdravstveni problemi” budu uzeti u obzir.¹³⁵ S tim u vezi, Krstić tvrdi da: (i) trpi “veliku bol zbog oštećenih krvnih sudova i atrofije” zbog amputacije noge; (ii) pati od anemije i visokog holesterola; i (iii) ima ozbiljne srčane tegobe.¹³⁶

71. Medicinski izvještaj ukazuje na to da Krstić pati od više hroničnih bolesti, uključujući [REDIGOVANO], koje su trenutno stabilne i redovno se posmatraju.¹³⁷ Medicinski izvještaj naglašava tri medicinska stanja koja će zahtijevati trajno posmatranje i liječenje, ali inače ne utiču na njegovu sposobnost da i dalje izdržava kaznu. Ta stanja uključuju: (i) trajne probleme povezane s amputacijom Krstićeve noge 1994., uključujući [REDIGOVANO]; (ii) [REDIGOVANO];¹³⁸ i (iii) [REDIGOVANO] koje zahtijeva redovno praćenje i koje će možda zahtijevati [REDIGOVANO] u budućnosti.¹³⁹

72. Iako je jasno da je Krstić čovjek uznapredovale starosti koji pati od više hroničnih bolesti koje zahtijevaju medicinski nadzor tokom godina koje dolaze, u informacijama koje su mi

¹³¹ Odluka u predmetu *Milošević*, par. 83; *Tužilac protiv Ratka Mladića*, predmet br. MICT-13-56-ES, Odluka po molbi za puštanje na slobodu Ratka Mladića (javno redigovano), 10. maj 2024. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Mladić*), par. 28; *Tužilac protiv Paula Bisengimana*, predmet br. MICT-12-07, Odluka predsjednika u vezi s prijevremenim puštanjem na slobodu Paula Bisengimane i Zahtjevom za podnošenje javne redigovane molbe, 11. decembar 2012. (javno redigovano), par. 32.

¹³² Odluka u predmetu *Milošević*, par. 83; Odluka u predmetu *Mladić*, par. 28; *Tužilac protiv Ljubiše Beare*, predmet br. MICT-15-85-ES.3, Javna redigovana verzija Odluke predsjednika u vezi s prijevremenim puštanjem na slobodu Ljubiše Beare od 7. februara 2017., 16. juni 2017., par. 47-49.

¹³³ Molba, par. 39.

¹³⁴ Molba, par. 39.

¹³⁵ Molba, par. 40. V. također Komentari, par. 5.

¹³⁶ Molba, par. 40.

¹³⁷ Medicinski izvještaj, str. 1.

¹³⁸ V. gore, par. 57.

¹³⁹ Medicinski izvještaj, str. 1-2.

predočene nema ničega što utvrđuje postojanje uvjerljivih humanitarnih razloga da bi njegov daljnji boravak u zatvoru bio neprimjeren.

3. Konsultacije

73. Prilikom donošenja odluke o tome da li da odobrim Molbu, konsultovala sam se s još dvoje sudija Mehanizma, u skladu s pravilom 150 Pravilnika i paragrafom 16 Uputstva.¹⁴⁰ Sudija Park i sudija Rosa slažu se da Molbu treba odbiti - oboje smatraju da Krstićeve izjave ne pokazuju iskreno kajanje u dovoljnoj mjeri.

74. Zahvalna sam kolegama na izraženim stavovima u vezi s ovim pitanjima i uzela sam ih u obzir prilikom konačnog ocjenjivanja Molbe.

V. ZAKLJUČAK

75. Iako Krstić ispunjava uslove da mu se razmotri molba za prijevremeno puštanje na slobodu, mišljenja sam da Molbu treba odbiti. Velika težina njegovih zločina snažno govori protiv toga da mu se odobri prijevremeno puštanje na slobodu, a potrebno je da pokazivanje rehabilitacije bude što uvjerljivije što je krivično ponašanje o kojem je riječ bilo teže.¹⁴¹ Pozdravljam to što je Krstić ostvario pozitivan napredak i smatram da njegovo javno priznanje da se u Srebrenici dogodio genocid i da je on u njemu učestvovao odražava jedan nivo rehabilitacije, i da je od velikog značaja s obzirom na porast istorijskog revizionizma i poricanja genocida u regionu. Međutim, još nisam uvjerena da je pokazao dovoljnu rehabilitaciju da bi dosegao ovaj viši prag. Osim toga, nisu mi predloženi dokazi koji pokazuju da postoje uvjerljivi humanitarni razlozi koji bi prevladali ovu negativnu ocjenu.

VI. DISPOZITIV

76. Iz gore navedenih razloga i na osnovu člana 26 Statuta i pravila 150 i 151 Pravilnika, ovim **ODBIJAM** Molbu.

¹⁴⁰ V. gore, par. 16.

¹⁴¹ V. gore, par. 55.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je mjerodavna verzija na engleskom.

Dana 3. februara 2025.,
U Haagu,
Nizozemska.

/potpis na originalu/
sudija Graciela Gatti Santana
predsjednica

[pečat Mehanizma]